

KADER PARAAATHEID

Colofon	
Sector:	Brandweer
Auteur(s):	Pamela Meijs
Datum:	13 maart 2019
Versienummer:	1.1
Status:	Vastgesteld in het BMT van 13 maart 2019
Aantal bijlagen:	2

Inleiding

Paraatheid is een speerpunt binnen repressie. Rondom dit onderwerp zijn al diverse initiatieven genomen, zoals bijvoorbeeld het opstellen van paraatheidsprofielen van de posten en de uitrol van de PreCom pager. Bijlage 1 maakt de samenhang tussen de diverse ontwikkelingen rondom paraatheid inzichtelijk. Een kader waarbinnen keuzes rondom paraatheid gemaakt worden ontbreekt echter nog. Voorliggende notitie schetst dat kader aan de hand van uitgangspunten, maatregelen, afwegingen en randvoorwaarden. Dit kader is een dynamisch document en zal na verloop van tijd moeten worden herzien.

Definitie paraatheid

De 'Visie op paraatheid en alarmering 2016-2020' van Brandweer Nederland hanteert de volgende definities voor paraatheid en beschikbaarheid: 'Paraatheid heeft betrekking op een groep medewerkers of een functionaris die een bepaald voertuig kwalitatief en kwantitatief na alarmering binnen een gestelde tijd zodanig kunnen bemensen dat zij als eenheid ingezet mogen worden en hiertoe mogen uitrukken. Onder beschikbaarheid wordt verstaan het in staat zijn van een individu om direct te reageren op een alarm door zo nodig direct naar de stalplaats of opstapplaats te komen en daar spoedig te kunnen arriveren om uit te rukken.' In deze definities heeft beschikbaarheid dus betrekking op een individu en paraatheid op een eenheid (materieel plus bemensing).

*Met het woord 'paraatheid' in deze notitie worden beide elementen bedoeld:
paraatheid van de eenheid en beschikbaarheid van het individu.*

Uitgangspunten

- Het kader paraatheid sluit aan op het brandweezorgplan, waarbij vanuit een risicobenadering naar brandweezorg wordt gekeken en compenserende maatregelen genomen kunnen worden voor de realisatie van een aanvaardbare brandweezorg.
- Het brandweezorgplan gaat uit van de theoretische benadering dat sprake is van 100% paraatheid. In de praktijk wordt dit bij een vrijwillige post niet gehaald. Het is niet reëel 100% paraatheid na te streven. Wij streven dan ook naar *optimalisatie van de paraatheid*.
- Onder bepaalde voorwaarden mogen vrijwillige posten of eenheden buiten dienst gesteld worden. Hiervoor wordt een 'kader post op rood' opgesteld.
- De definitie van paraatheid spreekt over een gestelde tijd na alarmering waarbinnen de eenheid moet kunnen uitrukken. Wij vertalen dit naar een *optimale uitruktijd*. Daaronder verstaan we de uitruktijd die met proportionele maatregelen redelijkerwijs te realiseren is. Dit is maatwerk per post.
- Maatregelen voor het optimaliseren van de paraatheid worden genomen op basis van proportionaliteit. Dit is maatwerk per post.
- Maatregelen die bijdragen aan de zekerheid dat er kan worden uitgerukt gaan boven maatregelen ter bevordering van een snelle uitruktijd.
- Er worden geen standaard kengetallen gehanteerd voor de benodigde bezetting op een post (zoals bijvoorbeeld 300%). Deze bezetting wordt o.a. bepaald door de taken van de post, het aantal uitrukken (en in relatie daarmee het bedrijfsvoeringsmodel), de beschikbaarheid van de vrijwilligers en de woon- en werklocatie van de vrijwilligers. De benodigde personele bezetting is dus maatwerk per post.
- Het standaard bedrijfsvoeringsmodel in onze regio is het vrije instroomprincipe en uitruk met TS6. Op grond van de specifieke situatie op de post kunnen alternatieve modellen worden overwogen.
- T.a.v. het kwalitatieve aspect in de definitie van paraatheid is het uitgangspunt dat elke medewerker vakbekwaam is voor de aan hem of haar toebedeelde taken.

Maatregelen

Om de paraatheid van de posten te optimaliseren is het nodig maatregelen te treffen. Daarbij zal vaak sprake zijn van maatwerk per post, omdat de situatie per post en de risico's per verzorgingsgebied verschillen. Enkele maatregelen zijn meer algemeen van aard en voor alle posten op dezelfde manier door te voeren. Indien er sprake is van maatwerk per post dan is dat in de tekst vermeld. De opsomming van maatregelen is niet-limitatief.

Maatregelen kunnen liggen op het terrein van:

- Locatie en bereikbaarheid van de post
- Personeel
- Bedrijfsvoering
- Technische mogelijkheden
- Materieel en procedures

Locatie en bereikbaarheid van de post

Inleiding

De locatie en bereikbaarheid van de post zijn van (grote) invloed op de uitruktijd en daarmee op de paraatheid. Onderstaande maatregelen kunnen op dit terrein worden genomen om de uitruktijd terug te dringen.

Maatregelen

- **Post verplaatsen.** Alhoewel het verplaatsen van een post zeer ingrijpend is, kan dit wel worden meegenomen in de advisering. Bij de realisatie van de verplaatsing moeten natuurlijke momenten worden aangehouden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan gemeentelijke plannen in de ruimtelijke ordening, de situatie dat zich een koper voor de kazerne aandient, of het moment dat een kazerne is afgeschreven. Een dergelijke maatregel is dus veelal niet alleen repressief, maar ook politiek of financieel gedreven.
- **Infrastructuur verbeteren.** Alhoewel dit buiten de beleidsruimte van de brandweer valt, kan bij de gemeente aandacht worden gevraagd voor infrastructurele maatregelen om de bereikbaarheid van de post te verbeteren.

Personeel

Inleiding

De beschikbaarheid van voldoende personeel is een belangrijke randvoorwaarde voor de paraatheid. In dit kader hebben we te maken met diverse maatschappelijke ontwikkelingen. Het wordt bijvoorbeeld steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden. En vroeger werd men vrijwilliger voor het leven, nu vinden er sneller personele wisselingen plaats. Tenslotte hebben vrijwilligers vaak meerdere hobby's, gaan vaker op vakantie, werken vaker buiten de woonplaats en hebben een gecombineerde zorgtaak. De beschikbaarheid van de vrijwilliger neemt dus af. Onderstaande maatregelen kunnen ertoe bijdragen het personeelsbestand op peil te krijgen of te houden.

Maatregelen

- **Tijdige werving en selectie.** Om tekorten in het personeelsbestand te voorkomen moeten tijdig nieuwe mensen worden geworven. Daarbij is het van belang te anticiperen op ontwikkelingen in het personeelsbestand, zoals doorstroom naar andere functies en uitstroom en rekening te houden met de doorlooptijd van opleidingen.
- **Afspraken maken over woon- en/of werklocaties.** Om de optimale uitruktijd per post te kunnen realiseren zijn heldere afspraken nodig over de woon- en/of werklocaties van de toekomstige vrijwilligers. Dit is maatwerk per post.

- **Investeren in de relatie met de hoofdwerkgevers.** Het is van belang een goede relatie met de hoofdwerkgevers van de vrijwilligers te onderhouden. In dit kader is het ook van belang te blijven investeren in het verder terugdringen van loze meldingen.
- **Personeel op meerdere posten inzetten.** Brandweerpersoneel kan verbonden zijn aan meer dan één post. Regiogrenzen zijn daarbij geen belemmering. Normaal gesproken wordt men vrijwilliger in de eigen woonplaats. Vrijwilligers die buiten hun woonplaats werken, kunnen echter ook vrijwilliger worden in de plaats waar ze werken. En collega's uit de 24-uursdienst kunnen bijvoorbeeld ook vrijwilliger worden in hun woonplaats. Bij de werving van nieuwe vrijwilligers kunnen deze en andere mogelijkheden worden onderzocht.
- **Afscheid nemen van vrijwilligers die (vrijwel) geen bijdrage aan de paraatheid leveren.** Door bijvoorbeeld een verhuizing, wisseling van werk, of uitval kan de bijdrage van een vrijwilliger aan de paraatheid dusdanig laag worden, dat het beter is om afscheid te nemen van deze vrijwilliger. Dit is voor betrokkene geen prettige maatregel, maar draagt wel bij aan het optimaliseren van de paraatheid, omdat eventueel een nieuwe vrijwilliger kan worden geworven. Dit is maatwerk per post en per persoon.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Ook het bedrijfsvoeringsmodel op de post is van grote invloed op de paraatheid. De basis binnen de regio is het vrije instroomprincipe en uitruk met TS6. Op grond van de specifieke situatie op de post kunnen alternatieve modellen, of combinaties daarvan, worden toegepast.

Maatregelen

- **Meerdere ploegen en roosters.** Dit model kan worden toegepast bij een post met 'veel' uitrukken. Het vermindert de belasting van de vrijwilligers, wat een positief effect kan hebben op de motivatie. Nadeel is dat de benodigde bezetting op de post bij dit model groter is dan bij het vrije instroomprincipe. Er zijn diverse varianten van dit model mogelijk.
- **Beroepsmedewerkers tijdens kantoortijden mee uit laten rukken.** Dit model kan worden ingezet bij paraatheidsproblemen in de DAG situatie. De beroepsmedewerkers verrichten hun werkzaamheden vanaf de betreffende kazerne en rukken overdag mee uit.
- **Piketteren vrijwilligers.** Bij dit model hebben vrijwilligers bij toerbeurt piketdienst voor een bepaalde functie (bijvoorbeeld manschap of bevelvoerder). Tijdens een piketdienst moeten zij bereikbaar en beschikbaar zijn. Ze ontvangen daarvoor een vergoeding. Met een piketregeling voor de volledige TS bezetting is de uitruk gegarandeerd, maar een snelle uitruktijd niet. Door technische ontwikkelingen (zie onder) ligt het piketteren van vrijwilligers minder voor de hand dan in het verleden.
- **Kazerner vrijwilligers.** Bij dit model verblijven de vrijwilligers in de kazerne. Ze ontvangen daarvoor een vergoeding. Op vrijwillige posten is kazerner alleen overdag en 's avonds toegestaan. Dit garandeert de uitruk en minimaliseert de uitruktijd.
- **Uitruk op maat (TS Flex).** Er worden afspraken gemaakt over de bezetting van de tankautospuiter bij verschillende incidenttypen. Voor klussen waar minder personeel voor nodig is, mag met minder mensen worden uitgerukt dan de standaard 6, met een minimum van 4. Bij een maatgevend incidenttype wordt direct een aanvullende eenheid gealarmeerd indien de eerste tankautospuiter is aangemerkt als TS Flex. Op deze manier wordt de benodigde slagkracht geborgd en kunnen posten paraat blijven. TS Flex heeft een tijdelijk karakter omdat altijd gestreefd zal worden naar uitruk met TS6.

Technische mogelijkheden

Inleiding

De laatste generatie alarmontvangers biedt diverse functionaliteiten om de paraatheid van een post te optimaliseren. Alle vrijwilligers hebben een alarmontvanger met deze functionaliteiten.

Maatregelen

- **Agendafunctie in PreCom.** Met behulp van deze functionaliteit is er aan de voorkant al een beeld van de vrijwilligers die beschikbaar zijn. Met deze gegevens kan de groepschef actief sturen op de beschikbaarheid, of in het uiterste geval de eenheid door de meldkamer op rood laten zetten.
- **Terugmeldfunctie in PreCom.** Met behulp van deze functionaliteit is er binnen 35 seconden na alarmering al een beeld van de vrijwilligers die daadwerkelijk opkomen. Indien sprake is van onderbezetting kan het systeem binnen de betreffende post door- en heralarmeren. Indien de onderbezetting blijft kan de meldkamer snel (binnen 70 seconden) een buurpost alarmeren.

Materieel en procedures

Inleiding

De beschikbaarheid van repressief materieel is een belangrijke randvoorwaarde voor paraatheid. Uitval van dit materieel heeft direct effect op de paraatheid binnen de regio.

Maatregelen

- **Toepassen van de herpositioneringsregeling.** De herpositioneringsregeling geeft aan hoe wordt omgegaan met de spreiding van de repressieve voertuigen in situaties waarbij een voertuig langdurig is ingezet of buiten dienst staat. Deze regeling moet nog worden opgesteld.
In deze regeling wordt de volgende prioritering van thema's aangehouden: het belang van het thema operationele dienst (de repressie) gaat voor het belang van het thema materieel (gepland onderhoud) en het belang van het thema materieel gaat voor het belang van het thema vakbekwaamheid (geplande vakbekwaamheidsactiviteiten).
Ook wordt in deze regeling een prioritering van posten opgenomen voor de paraatheid van de basisbrandweezorg. Deze wordt gebaseerd op de risico's in het verzorgingsgebied en de opkomsttijden.

Afwegingen

Maatregelen voor het optimaliseren van de paraatheid worden genomen op basis van proportionaliteit. Factoren die daarbij een rol spelen zijn de risico's in het verzorgingsgebied, het effect (baten) van de maatregel, de kosten van de maatregel en de menselijke maat. De tabel in bijlage 2 kan daarbij een handvat zijn.

Randvoorwaarden

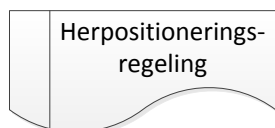
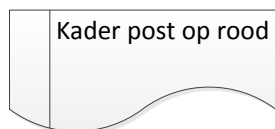
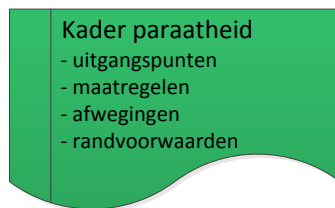
Op postniveau is de groepschef verantwoordelijk voor (het monitoren van) de paraatheid. Hij maakt daarbij gebruik van de functionaliteiten van de PreCom pager.

Een bedrijfsbureau met voldoende mandaat is een randvoorwaarde om op regionaal niveau de sturing op paraatheid vorm te kunnen geven. Dit bedrijfsbureau moet de beschikking hebben over een instrument dat inzicht geeft in de paraatheid binnen de hele regio (dashboard paraatheid).

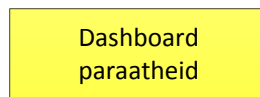
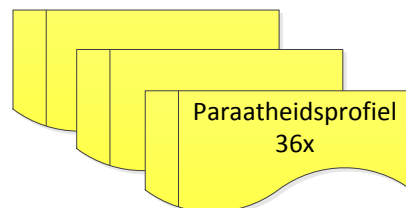
Bijlage 1

Samenhang ontwikkelingen paraatheid versie 18-02-2019

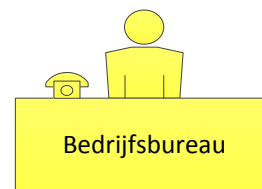
Kader

Inzicht

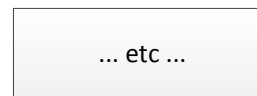
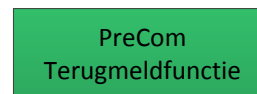
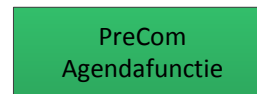
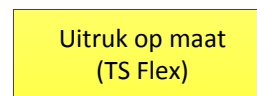
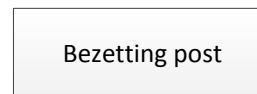
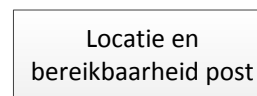

Randvoorwaarde

Maatregelen

Maatwerk per post

Bijlage 2: afwegingen

Maatregel	Effect op zekerheid uitruk	Effect op uitruktijd	Afweging	Overig
Locatie en bereikbaarheid van de post				
Post verplaatsen	Nee	Ja	<ul style="list-style-type: none"> - Alleen voor posten die de optimale uitruktijd niet realiseren - Daalt het aantal markante objecten waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Daalt het aantal gebieden waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Wat is de impact voor de vrijwilligers (de menselijke maat)? - Wegen de kosten en impact vrijwilligers op tegen de 'baten'? 	
Infrastructuur verbeteren	Nee	Ja	<ul style="list-style-type: none"> - Alleen voor posten die de optimale uitruktijd niet realiseren - Daalt het aantal markante objecten waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Daalt het aantal gebieden waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Wegen de kosten op tegen de 'baten'? 	- Buiten beleidsruimte van de brandweer
Personeel				
Tijdige werving en selectie	Ja	Nee	Geen, is altijd relevant	
Afspraken maken over woon- en/of werklocaties	Nee	Mogelijk	Geen, is altijd relevant	
Investeren in de relatie met hoofdwerkgevers	Ja (DAG)	Nee	Geen, is altijd relevant	
Personeel op meerdere posten inzetten	Ja	Nee	Geen, bij werving altijd de mogelijkheden onderzoeken	
Afscheid nemen van vrijwilligers die (vrijwel) geen bijdrage aan de paraatheid leveren	Ja, als vrije plaats wordt opgevuld	Ja, als vrije plaats wordt opgevuld	<ul style="list-style-type: none"> - Waarom is de bijdrage laag en is er uitzicht op verbetering? - Wordt de vrije formatieplaats weer opgevuld? - Wegen de baten op tegen de impact voor de betreffende vrijwilliger en de hele post (de menselijke maat)? 	
Bedrijfsvoering				
Werken met meerdere ploegen en roosters	Ja	Mogelijk (positief en negatief)	<ul style="list-style-type: none"> - Alleen voor posten waar de paraatheid onder druk staat door het grote aantal uitrukken - Daalt het aantal markante objecten waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? 	

Maatregel	Effect op zekerheid uitruk	Effect op uitruktijd	Afweging	Overig
			<ul style="list-style-type: none"> - Daalt het aantal gebieden waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Wegen de kosten op tegen de 'baten'? 	
Beroepsmedewerkers tijdens kantoortijd mee uit laten rukken	Ja (DAG)	Mogelijk (DAG)	<ul style="list-style-type: none"> - Is de kazerne geschikt voor de werkzaamheden van de beroeps? - Daalt het aantal markante objecten waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Daalt het aantal gebieden waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Wat is de impact op de vrijwilligers? - Is het een TS Flex post? - Wegen de 'baten' op tegen de impact op de vrijwilligers? 	<ul style="list-style-type: none"> - Fysieke gebondenheid van de beroeps aan de post - Mogelijk minder tijd voor beheerstaak
Piketteren vrijwilligers	Ja	Mogelijk (positief en negatief)	<ul style="list-style-type: none"> - Daalt het aantal markante objecten waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Daalt het aantal gebieden waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Wegen de kosten op tegen de 'baten'? 	<ul style="list-style-type: none"> - Impact op privé leven van de vrijwilliger
Kazernereren vrijwilligers	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> - Daalt het aantal markante objecten waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Daalt het aantal gebieden waarvoor compenserende maatregelen moeten worden genomen substantieel? - Wegen de kosten op tegen de 'baten'? 	<ul style="list-style-type: none"> - Impact op privé leven van de vrijwilliger
Uitruk op maat (TS Flex)	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe groot zijn de problemen met de paraatheid/hoe vaak kan geen TS6 geleverd worden (%)? - Zijn andere maatregelen t.a.v. de bedrijfsvoering niet proportioneel? 	
Technische mogelijkheden				
Agendafunctie in PreCom	Ja	Nee	Geen, is al regiobreed geïmplementeerd, maar er is nog winst te behalen in het gebruik van deze functionaliteit	
Terugmeldfunctie in PreCom	Nee	Ja	Geen, is al regiobreed geïmplementeerd	
Materieel en procedures				
Toepassen van de herpositioneringsregeling	Nee	Nee	Geen, is altijd van toepassing	